

Forældrenes valg:

Hvad foretrækker forældrene, når de 0-2-årige skal i dagtilbud?

Epinion har for FOA gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt 1.011 forældre med børn i alderen 0-5 år om valg af dagtilbud til børn i alderen 0-2 år. 54 % af forældrene i undersøgelsen har børn i alderen 0-2 år og 68 % har haft børn i aldersgruppen inden for de sidste år. Undersøgelsen er gennemført i perioden december 2019 til januar 2020. Dele af undersøgelsen er en gentagelse af en lignende undersøgelse fra 2018.

Hovedkonklusioner:

- På landsplan er ca. 30 % af de 0-2-årige, der er indskrevet i dagtilbud, i dagpleje og ca. 70 % går i daginstitution i 2019 ifølge Danmarks Statistik. Men fordelingen mellem dagpleje og daginstitution varierer markant mellem kommuner (jf. Danmarkskort s. 3).
- Forældrene har ingen entydig opfattelse af, hvilket dagtilbud der er bedst til børn i alderen 0-2 år: 34 % svarer, at det ikke kan siges generelt, 28 % foretrækker dagpleje og 37 % daginstitution. Svarene afspejler en generel holdning – ikke nødvendigvis forældrenes egne valg.
- Forældres vurdering af, hvilket dagtilbud der er bedst for 0-2-årige, hænger tæt sammen med kommunens udbud: I kommuner med over 65 procent dagplejepladser foretrækker 46 % dagpleje og 23 % vuggestue. I kommuner med under 25 procent dagplejepladser vurderer 50 % vuggestue som bedst, mens kun 14 % peger på dagpleje. I kommuner med mere ligelig fordeling mellem pladser i dagpleje og daginstitution svarer 33 % dagpleje og 32 % vuggestue. Tallene viser, at udbuddet i høj grad er med til at forme forældrenes præferencer.
- Forældrene vælger dagtilbud til 0-2-årige børn primært ud fra anbefalinger fra venner (47 %), kommunens og dagtilbuddets hjemmeside (hhv. 35 og 37 %) og mødregruppen (23 %). Da anbefalinger spiller en central rolle, påvirker kommunens fordeling af pladser mellem dagpleje og daginstitution indirekte valget, idet kendskab og erfaring med dagpleje typisk er større i kommuner med høj andel af dagplejepladser.
- Samlet peger analyserne på en klar sammenhæng mellem forældres vurdering, kommunens udbud og det dagtilbud forældrene foretrækker – men analysen kan ikke afgøre, om det er udbuddet, der former præferencerne, eller efterspørgslen, der former udbuddet. Men da kommunerne oftest har fastlagt fordelingen af pladser mellem dagpleje og daginstitution, inden forældrene vælger og forældrene vælger dagtilbud primært ud fra anbefalinger fra venner og mødregruppe, er det sandsynligt, at udbuddet påvirker forældrenes valg.
- Der ses ingen sammenhæng mellem forældrenes køn eller uddannelse og deres holdning til, hvilket dagtilbud, der er bedst til de 0-2-årige, når der kontrolleres for kommunetype (dagplejedominerede, daginstitutionsdominerede og kommuner med ligelig fordeling mellem pladser i dagpleje og daginstitution).

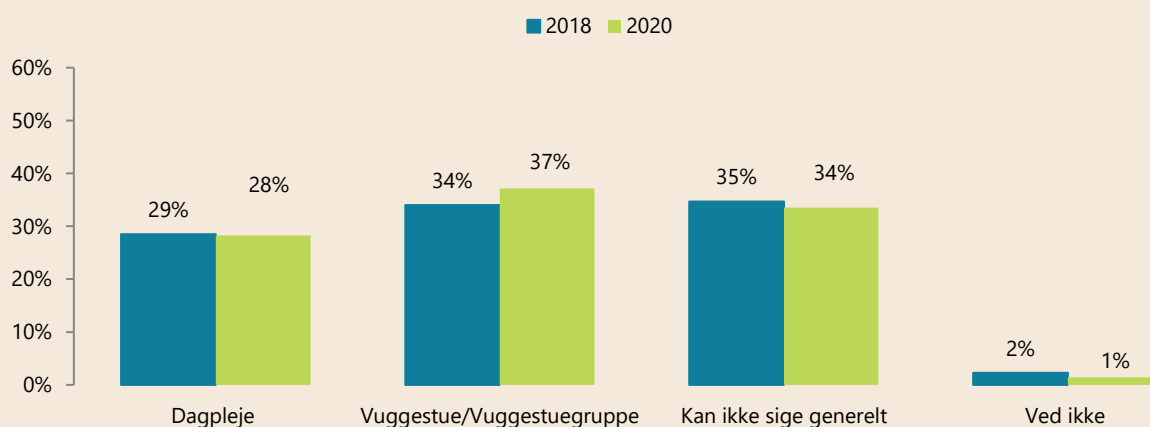
- Forældre vælger primært dagpleje pga. kontinuitet i voksenkontakt (39 %), bedre normering (38 %), hjemligt miljø (33 %), fokus på det enkelte barns behov (31 %) og små børnegrupper (31 %).
- Forældre fravælger typisk dagpleje pga. gæstedagpleje ved dagplejerens ferie og fravær (51 %), ønske om at undgå skift ved overgang til børnehave (29 %), for små børnegrupper (17 %) og tvivl om dagplejernes pædagogiske faglighed (16 %).
- Ved valg af konkret dagplejer eller daginstitution lægger forældre især vægt på engageret personale (69 %), varm atmosfære (60 %), stabil personalegruppe (47 %), normering (46 %) samt pædagogisk grundsyn og søskende samme sted (begge 36 %). De to faktorer med størst betydning toppede også i 2018-undersøgelsen og er kendetegnet ved, at de ikke kan læses på en hjemmeside, men kun opleves ved besøg eller gennem andres anbefalinger.

Hvad er ifølge forældrene det bedste dagtilbud til de 0-2-årige – vuggestue eller dagpleje?

Forældrene har ingen entydig præference for dagpleje eller vuggestue til de 0-2-årige. En tredjedel mener ikke, at det ene generelt er bedre end det andet, 37 % peger på vuggestue og 28 % på dagpleje. Siden 2018 er andelen, der foretrækker vuggestue, steget 3 procentpoint, men forskellen kan skyldes variation i stikprøvernes baggrundsforhold som geografi og forældrenes eget valg af dagtilbud.

Figur 1. Hvilken pasningsform mener forældrene er bedst for 0-2-årige børn?

Hvis du alene skal se på valget mellem dagpleje og daginstitution, hvilken pasningsform mener du så er bedst for 0-2-årige børn? Her beder vi om din generelle holdning og altså ikke nødvendigvis vurderet ud fra egne børn.

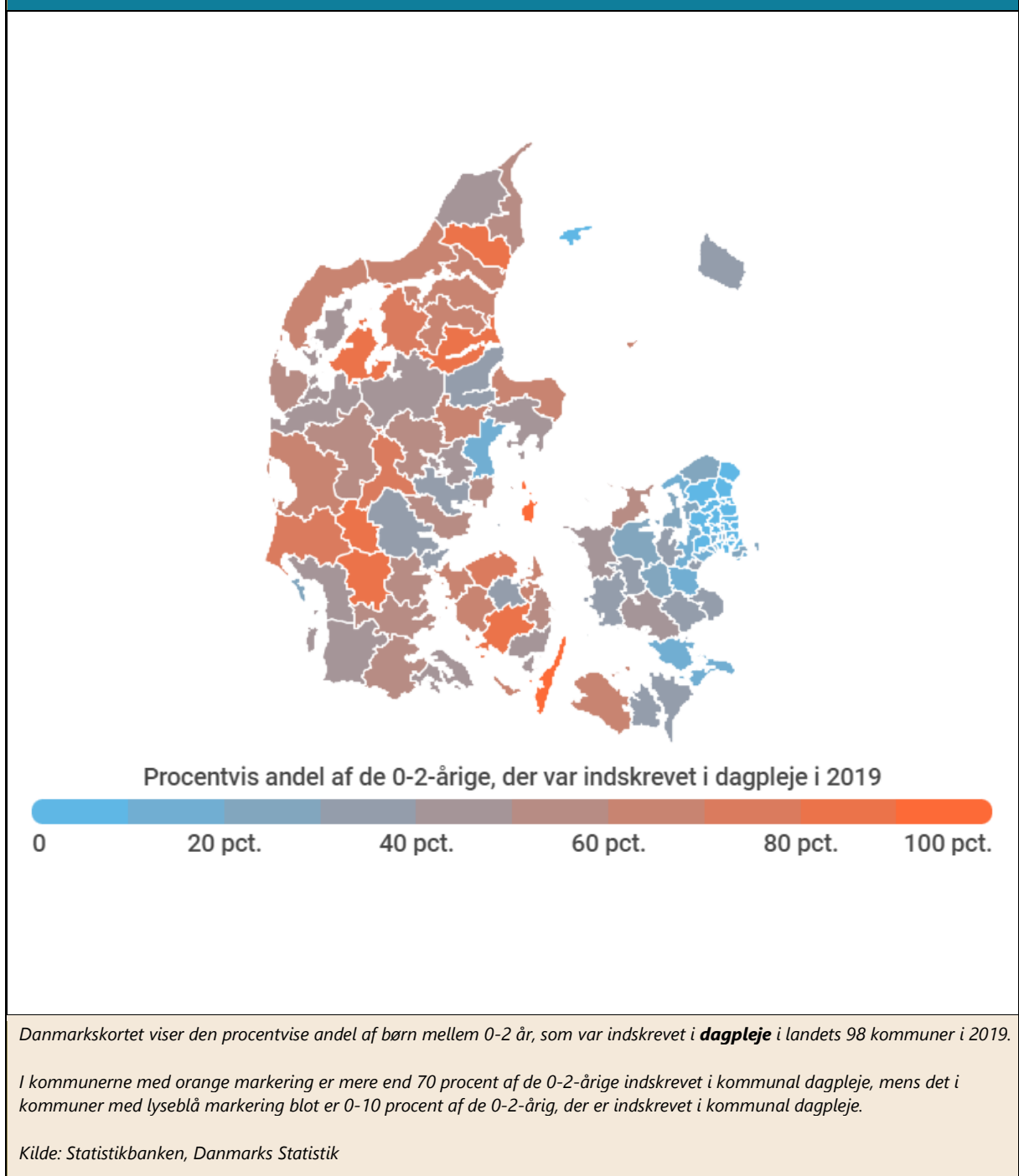

Antal svar: I 2020 deltog 1.011 forældre i undersøgelsen og i 2018 var det 1.003.

Note: Svarkategorien "Kan ikke siges generelt" hed i spørgeskemaet: "Man kan ikke sige, at den ene pasningsform generelt er bedre end den anden"

På landsplan er det ifølge tal fra Danmarks Statistik ca. 30 procent af de indskrevne børn i dagtilbud i alderen 0-2 år, der går i dagpleje og 70 procent, der går i vuggestue/daginstitution. Men fordelingen mellem dagpleje og daginstitution varierer markant mellem kommunerne. Det kan ses af Danmarkskortet på næste side.

Figur 2. Danmarkskort: Procentvis andel af de 0-2-årige, der var indskrevet i dagpleje i 2019

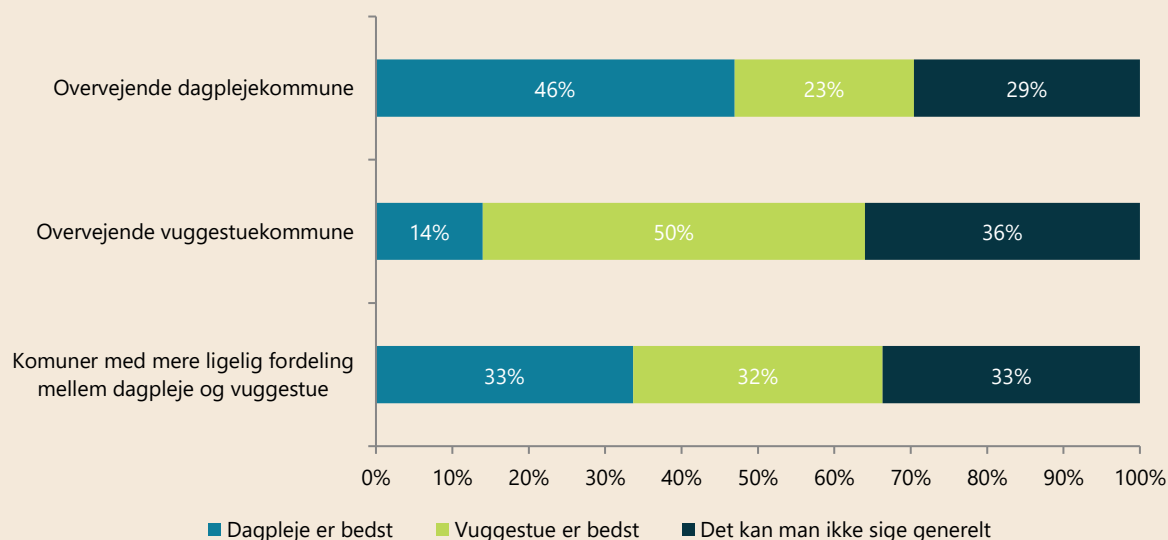

Det forskellige udbud af pladser i dagpleje og daginstitutioner kan have en betydning, når vi undersøger forældrenes valg af dagtilbud. Det ser vi også, når vi sammenligner svarene på kommuner.

Figur 3 (næste side) viser en klar sammenhæng mellem forældrenes foretrukne type dagtilbud til de 0-2-årige og deres kommunes udbud af hhv. kommunal dagpleje og vuggestue.

Figur 3. Forældrenes foretrukne dagtilbud krydset med udbuddet af pladser i dagtilbud i kommunen

Hvis du alene skal se på valget mellem dagpleje og daginstitution, hvilken pasningsform mener du så er bedst for 0-2-årige børn? Her beder vi om din generelle holdning og altså ikke nødvendigvis vurderet ud fra egne børn/egte barn?

Antal svar: 987. Ved ikke andelen er mellem 0-2 procent, de er ikke vist i figuren. Forskellen er testet statistisk signifikant ($\chi^2: p < .00001$)

Note: Kommuner med over 65 procent indskrevne børn i den kommunale dagpleje betegnes "Overvejende dagplejekommune". Kommuner med under 25 procent indskrevne børn i dagpleje indikerer "Overvejende vuggestuekommune". Imellem de to kategorier findes de resterende kommuner, som hverken kan betegnes som en vuggestue eller dagplejekommune, fordi der i disse kommuner er en mere ligelig fordeling mellem de to pasningstilbud. Inddeling af kommuner er dannet på baggrund af data fra Danmarks Statistik om fordeling mellem dagpleje og vuggestue i kommunerne i 2019.

Der tages to forbehold for analysen:

1) Fordelingen af dagpleje og vuggestue i kommunerne i 2019 afspejler ikke nødvendigvis fordelingen, dengang forældrene i undersøgelsen skulle vælge dagtilbud til deres 0-2-årige børn, da undersøgelsen er baseret på forældre med et eller flere børn under 5 år i 2020.

2) Forældrene er registreret med nuværende bopælkommune i undersøgelsen, og den er ikke nødvendigvis lig med den kommune, de boede i, da de valgte dagtilbud til deres 0-2 år barn.

Forældres vurdering af det bedste dagtilbud følger kommunens udbud

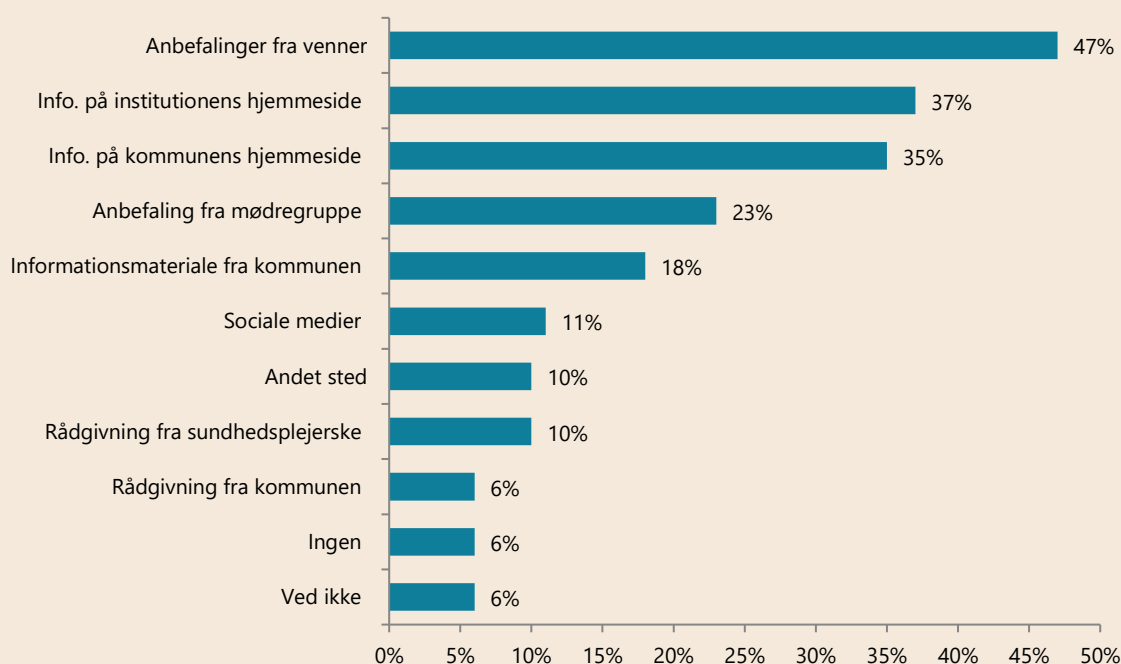
I dagpleje-dominerede kommuner foretrækker 46 % dagpleje og 23 % vuggestue, mens billedet er omvendt i vuggestue-dominerede kommuner (50 % vs. 14 %). I kommuner med mere ligelig fordeling er der ingen tydelig præference (33 % dagpleje, 32 % vuggestue, 33 % 'kan ikke sige generelt'). Tallene peger på, at udbuddet af pasningstilbud i kommunerne af en faktor for hvilket dagtilbud forældrene vil foretrække.

Forældre søger mest information i anbefaling fra venner, når de skal vælge dagtilbud

Den hyppigste kilde til information før valg af dagtilbud til 0-2-årige børn er anbefalinger fra venner (47 procent), og 23 procent svarer anbefalinger fra mødregruppe. 37 procent svarer information på institutionens hjemmeside og 35 procent information på kommunens hjemmeside. Dette er de samme informationskilder, som var de mest anvendte i undersøgelsen fra 2018.

Figur 4. Hvor søger forældrene information i forbindelse med valg af dagtilbud

Hvilke kanaler har du/I anvendt til at søge information i forbindelse med valg af dagtilbud?

Antal svar: 1.011

Når anbefalinger fra venner og mødregruppe er blandt de hyppigst anvendte kilder til viden før valg af dagtilbud, så vil kommunens fordeling af pladser i hhv. dagpleje og daginstitution sandsynligvis også spille ind på valget af type dagtilbud. For der er større sandsynligheden for, at venner eller mødregruppen vil have erfaringer med dagplejen og anbefale denne dagtilbudstype i kommuner med høj andel af dagplejepladser.

Ingen sammenhæng mellem køn og uddannelse og forældrenes vurdering af hvilket dagtilbud, der er bedst til de 0-2-årige

Det er også undersøgt, om respondentens køn og uddannelsesniveau spiller en rolle for, om man vurderer dagpleje eller vuggestue som det bedste dagtilbud til 0-2-årige. Når der kontrolleres for kommunetype (overvejende dagpleje, overvejende daginstitution og mere ligelig fordeling mellem de to typer dagtilbud), findes der ingen statistisk signifikant sammenhæng med respondentens køn eller uddannelses og deres vurdering af hvilken type dagtilbud, der er bedst for 0-2-årige børn.

Sammenhæng mellem forældrenes eget valg og hvilket dagtilbud, de mener er bedst

Selvom forældrene er blevet spurgt til deres generelle holdning til, hvilket dagtilbud der er bedst, ses en tydelig sammenhæng mellem deres vurdering og det tilbud, de selv har valgt.

For at tage højde for, at kommunernes udbud allerede påvirker forældrenes muligheder, er analysen opdelt på tre kommunetyper: overvejende dagpleje, overvejende vuggestue og mere ligelig fordeling (jf. figur 5A–C næste side). For alle tre kommunetyper ses en klar sammenhæng mellem hvilket dagtilbud forældrene selv helst ville have til deres barn, og hvad de mener er det bedste dagtilbud til 0-2-årige børn.

På tværs af alle tre kommunetyper vurderer forældre, der helst ville have deres barn i dagpleje, overvejende dagpleje som det bedste tilbud (58–80 %), mens forældre, der foretrækker vuggestue, tilsvarende peger på vuggestue (54–64 %). Den gruppe af forældre, der helst ville have et alternativ som hjemmepasning eller privat pasning, vurderer i høj grad dagpleje som bedst (57–70 %), hvilket kan hænge sammen med ønsket om små børnegrupper og mere hjemlige rammer.

Uddybende kommentarer viser, at forskelle mellem forældres præference og faktiske valg ofte forklares af praktiske hensyn som transport, åbningstider eller søskendehensyn.

Samlet peger analyserne på en klar sammenhæng mellem tre forhold

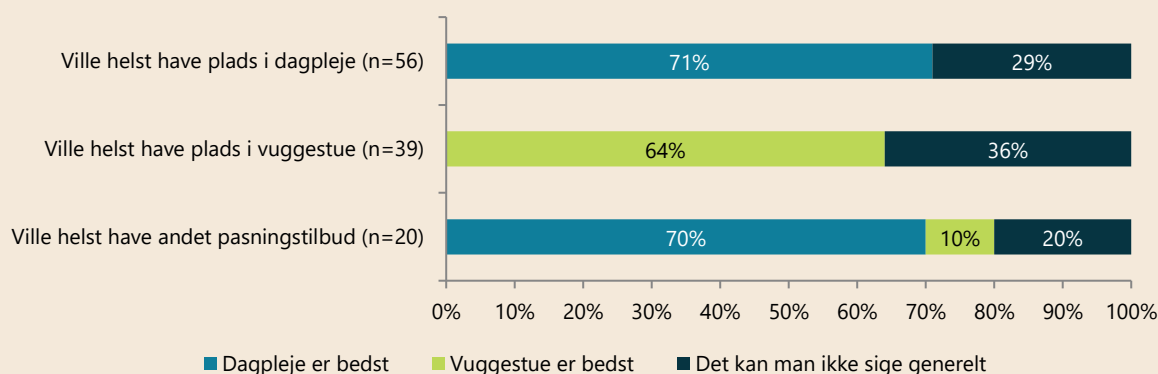
Samlet peger analyserne på en klar sammenhæng mellem tre forhold: forældres vurdering af det bedste tilbud, kommunens udbud og forældrenes eget valg. Der kan dog ikke konkluderes noget om kausalitet – altså om kommunernes udbud former forældrenes præferencer, eller om efterspørgslen blandt forældrene har været med til at forme udbuddet.

Men da kommunerne oftest har fastlagt fordelingen af pladser mellem dagpleje og daginstitution, inden forældrene vælger og forældrene vælger dagtilbud primært ud fra anbefalinger fra venner og mødregruppe, er det sandsynligt, at udbuddet påvirker forældrenes valg.

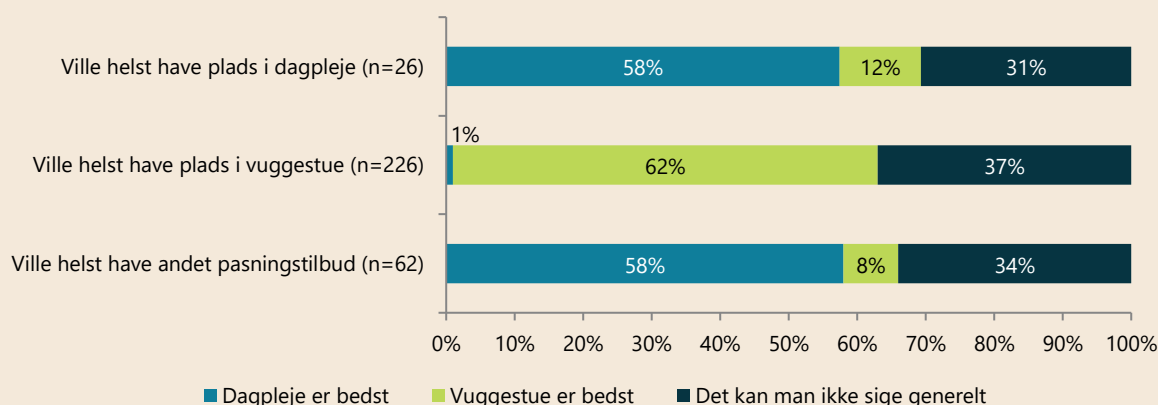
Figur 5. Forældrenes eget valg krydset med hvilket dagtilbud er bedst til 0-2-årige
kontrolleret for kommunens pasningstilbud for de 0-2-årige

Hvilken type dagtilbud ville du helst have, sidst du skulle skrive dit (yngste) barn op til et dagtilbud til børn i alderen 0-2 år

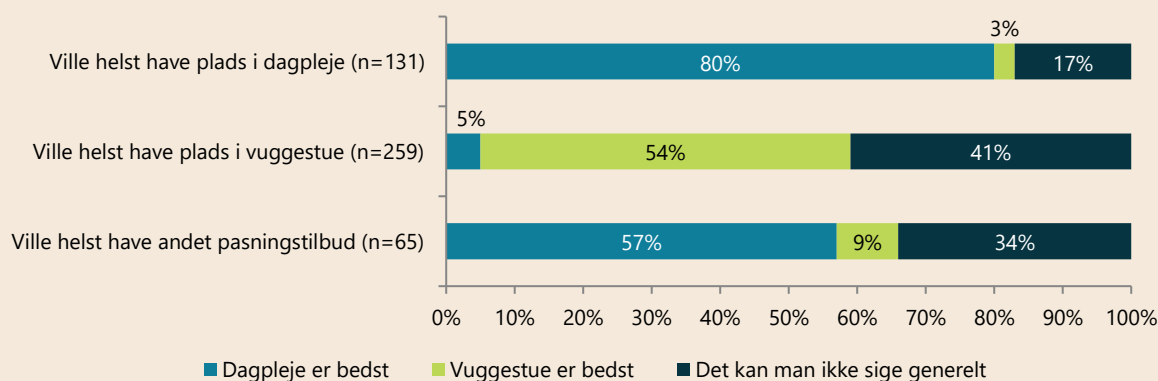
Figur 5A. Forældre fra kommuner med overvejende dagpleje (n=115)

Figur 5B. Forældre fra kommuner med overvejende vuggestuer/integrerede institutioner (n=314)

Figur 5C. Forældre fra kommuner med mere ligelig fordeling mellem dagtilbud i kommunen (n=455)

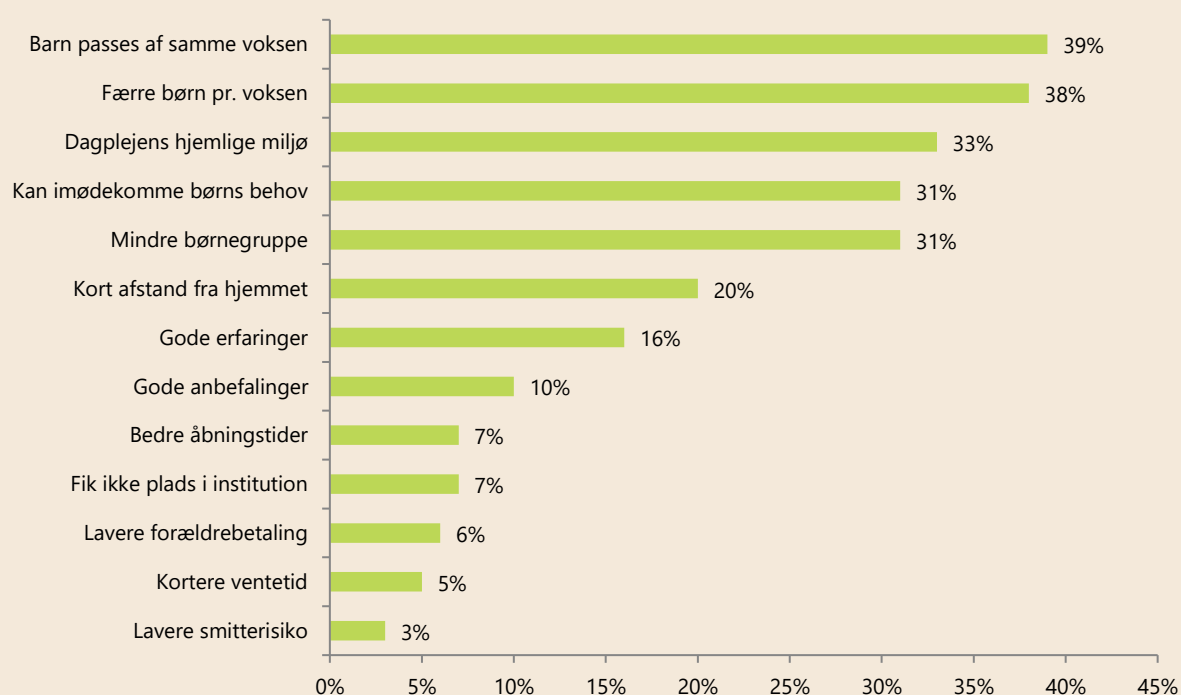
Antal svar: Se n i figurene. Noter: Forskellene er testet statistisk signifikant med χ^2 -test (p -værdier $<.0001$). Kategorien "Ville helst have andet pasningstilbud" dækker over private pasningsordninger, hjemmepasning og andre tilbud. "Ved ikke"-svar er ekskluderet fra analysen.

Derfor vælger forældre dagpleje

De væsentligste årsager til at forældre vælger dagpleje er god normering i dagplejen, samme voksne hele dagen og dagplejens hjemlige miljø. Det svarer de forældrene, der har valgt dagpleje eller ønsker at deres barn skal i dagpleje, når det skal starte i dagtibus.

Figur 6. De væsentligste årsager til at vælge dagpleje

Hvad er de tre væsentligste årsager til, at du har valgt kommunal dagpleje / helst vil have kommunal dagpleje?

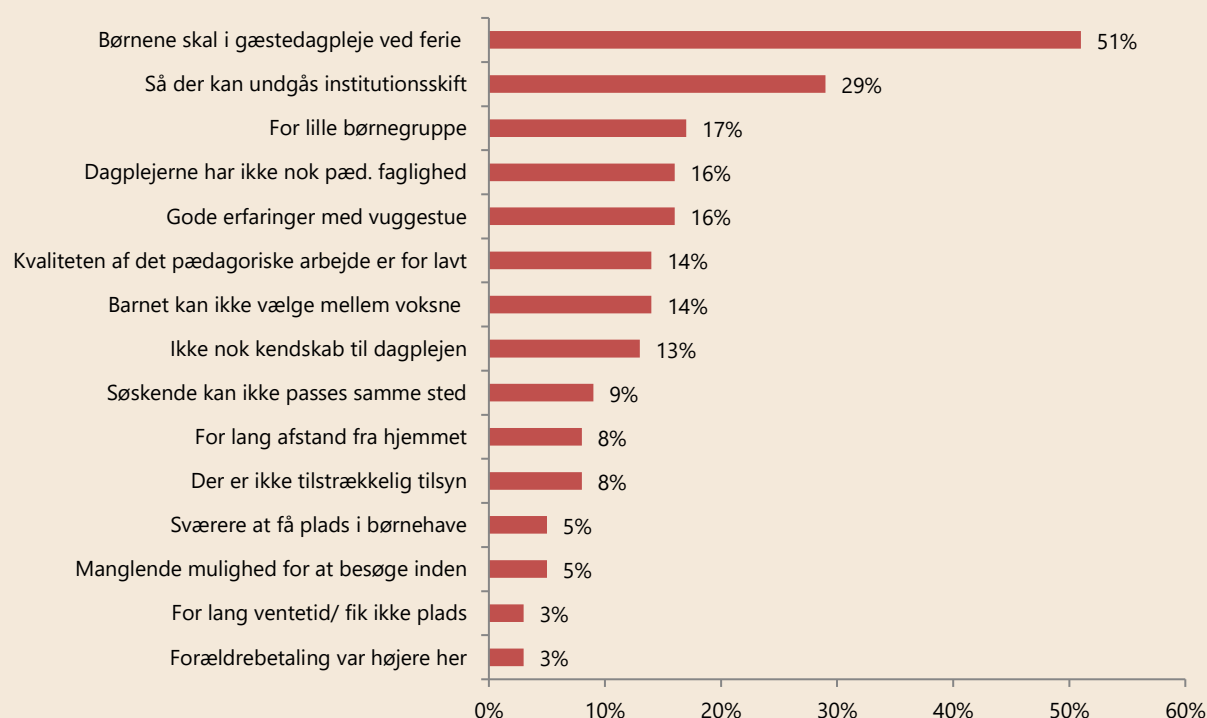
Antal svar: 423. Spørgsmålet er kun stillet til forældre, der har eller tidligere har haft børn i dagpleje samt forældre, der ønsker dagpleje, når deres barn skal starte i dagtibus. Forældrene kunne max vælge tre svar fra listen.

Derfor fravælger forældre dagpleje

De forældre, der ikke har valgt dagpleje eller ønsker dagpleje, når deres barn skal starte i dagtilbud, er blevet spurgt til de tre væsentligste grunde til *ikke* at vælge dagpleje. Deres svar er angivet i nedenstående figur 7.

Figur 7. De væsentligste årsager til ikke at vælge dagpleje

Hvad er de tre væsentligste årsager til, at du ikke har valgt kommunal dagpleje / ikke helst ville have kommunal dagpleje?

Antal svar: 723. Spørgsmålet er stillet til forældre, der ikke har eller tidligere har haft børn i dagpleje. Samt forældre, der ikke ønsker dagpleje, når deres barn skal starte i dagtilbud. Forældrene kunne max vælge tre årsager fra listen.

Gæstepleje, når dagplejeren er fraværende pga. sygdom, ferie eller kursus samt skiftet fra dagpleje til børnehave er to af de væsentligste årsager til at forældre fravælger dagplejen.

17 procent angiver, at de mener børnegruppen er for lille i dagplejen og 16 procent af forældrene fravælger dagplejen, fordi de ikke tror dagplejerne har tilstrækkelig pædagogisk faglighed.

14 procent af forældre svarer andre årsager til at fravælge dagpleje, i de åbne svar lægger en stor del af forældrene vægt på årsager som dagplejens åbningstider, utryghed ved kun én voksen, men også at der ikke var plads i dagplejen.

De vigtigste faktorer for forældres valg af dagtilbud

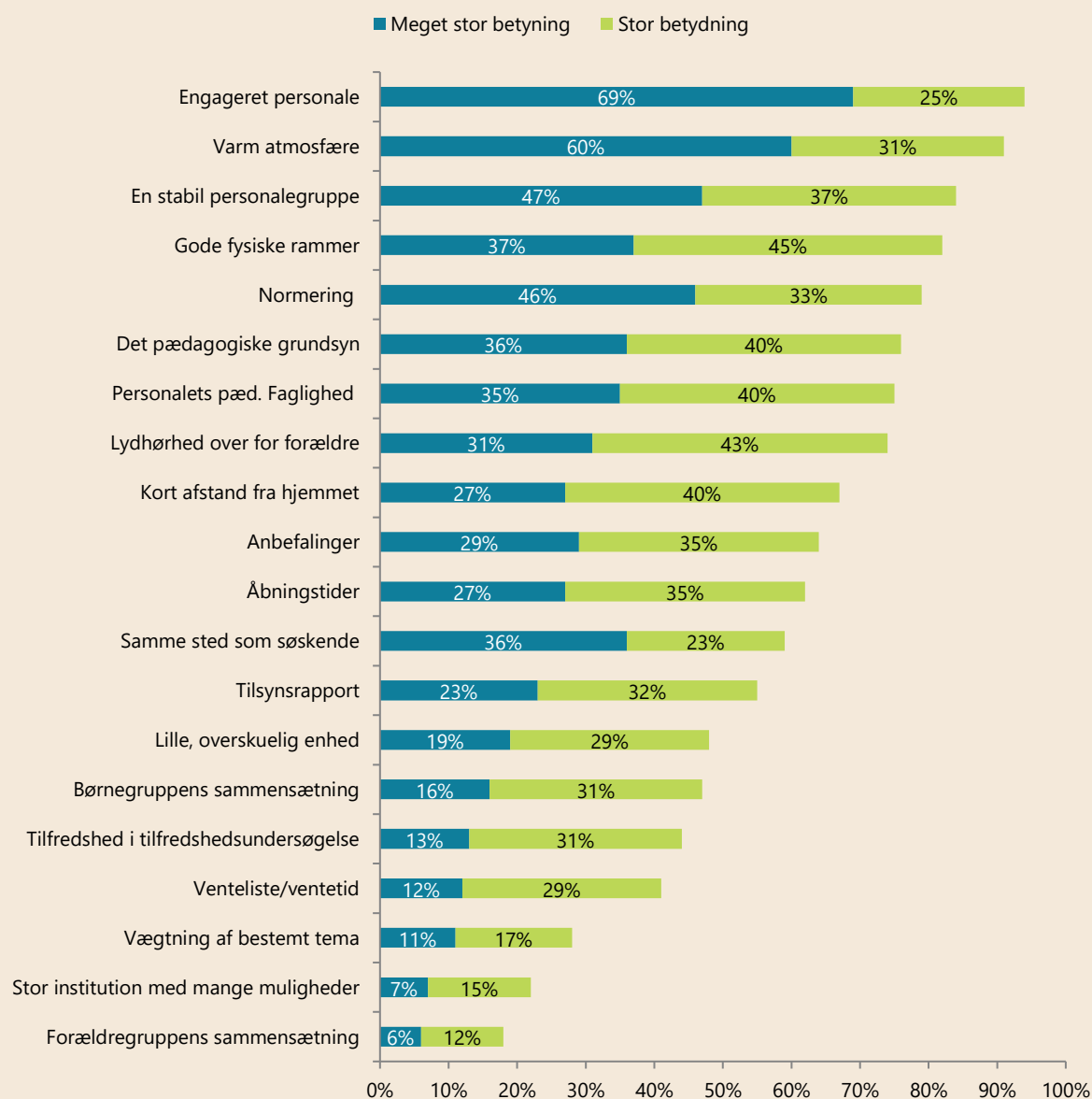
De tre mest afgørende faktorer for forældres valg af et specifikt dagtilbud er engageret personale, en varm atmosfære og en stabil personalegruppe. Hele 94 % af forældrene tillægger engageret personale stor eller meget stor betydning, mens 91 % fremhæver en varm atmosfære. Begge faktorer toppede også i 2018-undersøgelsen og er kendetegnet ved, at de ikke kan læses på en hjemmeside, men kun opleves ved besøg eller gennem andres anbefalinger.

En stabil personalegruppe vurderes som den tredjevigtigste faktor (84 %), efterfulgt af gode fysiske rammer (82 %) og normeringen (79 %). Ser man udelukkende på andelen, der svarer *meget stor betydning*, rykker normeringen dog op som den fjerdevigtigste faktor.

Også personalets pædagogiske faglighed (75 %) og det pædagogiske grundsyn (76 %) spiller en væsentlig rolle for mange forældre. Til gengæld tillægges faktorer som forældregruppens sammensætning, daginstitutionens størrelse og særlige temaer (fx idræt eller natur) mindst betydning for valget af dagtilbud.

Figur 8. Disse faktorer har størst betydning, når forældre skal vælge en konkret dagplejer eller en konkret daginstitution

Hvor stor betydning har følgende faktorer for dit valg af en konkret dagplejer eller en konkret daginstitution?

Antal svar: 975.

Metode

Indsamlingsperiode

Spørgeskemaundersøgelsen om forældrenes valg af dagtilbud til de 0-2-årige er gennemført af Epinion for FOA i perioden 19. december 2019 til 14. januar 2020.

Indsamlingsmetode

Data er indsamlet i en elektronisk spørgeskemaundersøgelse i Epinions Danmarkspanel.

Målgruppen

Undersøgelsens målgruppe er forældre, der har børn i alderen 0-5 år.

Antal besvarelser og svarprocent

I alt har 1.011 forældre deltaget i undersøgelsen. Af dem har 549 har børn i alderen 0-2 år (46 %) og 692 børn i alderen 3-5 år (69 %). 230 respondenter har både børn i alderen 0-2 år og 3-5 år, derfor summerer tallene ikke til 100 procent. Hvis respondenter har flere børn i alderen 0-5 år, har de svaret ud fra deres yngste barn.

Se antal besvarelser i noten til hver figur.

Se baggrundsoplysning i bilag 2.

Bilag 1. Fordeling af dagpleje/vuggestue i kommunerne

Tabel 1: Fuldtidsomregnet indskrevne børn i kommunale og selvejende daginstitutioner og dagpleje i 2019

	Antal børn 0-2 år i alt i kommunen	Børn indskrevet i dagpleje (omregnet til fuldtidsindskrivning)		Børn indskrevet i daginstitution (omregnet til fuldtidsindskrivning)	
	Antal	Antal	Procent	Antal	Procent
København	14.743	439	3 %	14.304	97 %
Frederiksberg	2.358	38	2 %	2.320	98 %
Dragør	224	37	17 %	187	83 %
Tårnby	902	193	21 %	709	79 %
Albertslund	479	52	11 %	427	89 %
Ballerup	1.026	58	6 %	968	94 %
Brøndby	582	53	9 %	529	91 %
Gentofte	1.372	42	3 %	1.330	97 %
Gladsaxe	1.502	111	7 %	1.391	93 %
Glostrup	465	35	8 %	430	92 %
Herlev	645	90	14 %	555	86 %
Hvidovre	1.141	107	9 %	1034	91 %
Høje-Taastrup	966	53	5 %	913	95 %
Ishøj	467	51	11 %	416	89 %
Lyngby-Taarbæk	1.034	71	7 %	963	93 %
Rødovre	941	190	20 %	751	80 %
Vallensbæk	420	67	16 %	353	84 %
Allerød	542	41	8 %	501	92 %
Egedal	827	65	8 %	762	92 %
Fredensborg	674	52	8 %	622	92 %
Frederikssund	694	169	24 %	525	76 %
Furesø	829	33	4 %	796	96 %
Gribskov	494	120	24 %	374	76 %
Halsnæs	452	81	18 %	371	82 %
Helsingør	780	0	0 %	780	100 %
Hillerød	944	73	8 %	871	92 %
Hørsholm	306	21	7 %	285	93 %
Rudersdal	1.095	53	5 %	1.042	95 %
Bornholm	434	150	35 %	284	65 %
Greve	946	113	12 %	833	88 %
Køge	1.060	160	15 %	900	85 %
Lejre	384	144	38 %	240	63 %
Roskilde	1.542	154	10 %	1.388	90 %

Solrød	472	165	35 %	307	65 %
Faxe	582	174	30 %	408	53 %
Guldborgsund	784	261	33 %	523	67 %
Holbæk	997	278	28 %	719	72 %
Kalundborg	700	324	46 %	376	54 %
Lolland	508	350	69 %	158	31 %
Næstved	1.288	537	42 %	751	58 %
Odsherred	416	244	59 %	172	41 %
Ringsted	629	164	26 %	465	74 %
Slagelse	1.336	489	37 %	847	63 %
Sorø	484	177	37 %	307	63 %
Stevns	249	94	38 %	155	62 %
Vordingborg	510	92	18 %	418	82 %
Assens	504	336	67 %	168	33 %
Faaborg-Midtfyn	619	496	80 %	123	20 %
Kerteminde	305	193	63 %	112	37 %
Langeland	91	82	90 %	9	10 %
Middelfart	532	331	62 %	201	38 %
Nordfyns	365	271	74 %	94	26 %
Nyborg	493	285	58 %	208	42 %
Odense	3.204	1.220	38 %	1.984	62 %
Svendborg	839	385	46 %	454	54 %
Ærø	45	29	64 %	16	36 %
Billund	435	351	81 %	84	19 %
Esbjerg	2.022	838	41 %	1.184	59 %
Fanø	55	15	27 %	40	73 %
Fredericia	743	269	36 %	474	64 %
Haderslev	834	473	57 %	361	43 %
Kolding	1.642	901	55 %	741	45 %
Sønderborg	929	405	44 %	524	56 %
Tønder	522	229	44 %	293	56 %
Varde	805	616	77 %	189	23 %
Vejen	744	606	81 %	138	19 %
Vejle	2.107	690	33 %	1.417	67 %
Aabenraa	837	460	55 %	377	45 %
Favrskov	1.025	695	68 %	330	32 %
Hedensted	765	435	57 %	330	43 %
Horsens	1.703	556	33 %	1.147	67 %
Norrdjurs	540	361	67 %	179	33 %
Odder	340	171	50 %	169	50 %
Randers	1.910	705	37 %	1.205	63 %
Samsø	57	57	100 %	0	0 %

Silkeborg	1.830	954	52 %	876	48 %
Skanderborg	1.367	634	46 %	733	54 %
Syddjurs	598	258	43 %	340	57 %
Aarhus	7.625	817	11 %	6.808	89 %
Herning	1.562	785	50 %	777	50 %
Holstebro	1.233	606	49 %	627	51 %
Ikast-Brande	641	472	74 %	169	26 %
Lemvig	269	150	56 %	119	44 %
Ringkøbing-Skjern	721	484	67 %	237	33 %
Skive	743	616	83 %	127	17 %
Struer	347	165	48 %	182	52 %
Viborg	1.677	822	49 %	855	51 %
Brønderslev	577	498	86 %	79	14 %
Frederikshavn	712	394	55 %	318	45 %
Hjørring	699	318	45 %	381	55 %
Jammerbugt	428	267	62 %	161	38 %
Læsø	18	0	0 %	18	100 %
Mariagerfjord	659	536	81 %	123	19 %
Morsø	198	94	47 %	104	53 %
Rebild	493	313	63 %	180	37 %
Thisted	640	440	69 %	200	31 %
Vesthimmerlands	547	385	70 %	162	30 %
Aalborg	3.003	2.073	69 %	930	31 %

Bilag 2. Baggrundsoplysninger om respondenter

Respondenternes karakteristika

Respondenternes karakteristika	N	%
Kvinder	1.011	54
Mænd	1.011	45
Kommuner	88	
Børn 0 – 2 år	1.011	54 %
Børn 3 – 5 år	1.011	68 %
Kortere uddannelse (grundskole, gymnasie, erhvervsuddannelse)	1.011	26 %
Længere uddannelse (bacheloruddannelse eller kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse)	1.011	74 %
Foretrækker dagpleje	886	21 %
Foretrækker vuggestue	886	54 %